

Landskap: Småland

Upptecknat av: Edla Jonasson

Härad: Sunnerbo

Adress: Träskult, pl. 3, Kvästad f. 1892 i Hinneryd

Socken: Hinneryd

Berättat av: olika personer, se inne
i saml.!

Uppteckningsår: 1946 - 47

Född år i

Offerkast.

s. 1-6

Fjälsmodare.

s. 7

Gåva med i graven.

s. 9.

Blidas Näcken.

s. 10

Påbjudning av död som "gick igen".

s. 12-17.

Galgbacke.

s. 17.

H. G. 8.

Skriv endast på denna sida!

N=1

ACC. NR M.10204:1.

H. G. S.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Till svar på Eder frågelista om
Offerkast H. G. S.

Min Mor har många gånger
omtalat hur och varför en sådan
nemligen Offerkast. Eller som
man här kallar våldshög eller
Mardhög. En sådan fanns i min
barnlund. Den kanske finnes
där ännu. På allmänna vägen
emellan Hinneröd och Värnebä-
ke by. Vägen går förbi Busk-
hult. Gärnadal. Fagerabäke byar
Står nedan Fagerabäke i en
sväng i vägen. Innan denna
går över brunnarna. Det är
inte något vattendrag, utan en
masse, för när som man färd i
leden byggde vägar över sank-

mask lude man stock in till
stock, på träen om väglanar
och detta kallades för kaulabro
och det berättas att på denna väg
sträcka har en brud följt
i hjul på sin häst det var på
den tiden då brudföljen färdades
på hästar, för vägnarna var ej
färdiga med själarna. På den
tiden har man alla till till kyr-
kogården litet anslutna om man
Där stod ett kors av häd Ek
detta kors var ungefär en 8 tum
över marken, Till och runt an-
hudda man kastat rispinna
och en del små sten, man över-
vägande träpinna, jag minns att
alla som man hade sällskap med

plagade att diskutera något på
så sätt ville man ihågkomma
den döde. Men sade att hennes
Mamma hade antalat att detta
mord skett i hennes tid. Men
det tillgick är vad som jag här
medteknar som jag mycket väl
minns hur Mas antalat det blev
det med väkligheten överensstäm-
mande. En del bönder var på
kärrehyälsa för att flytta ett bönings-
hus, bonden som blev mädad
hetade Sven Simsson och bodde
på den gåden som Otto Lamm-
son i Tagabäcke nu bebär. Och
mädaren var boende i Klauvön
man visste att de vara ovänner
men något sådant tänkte man

ej to på. Iren var en av de föraste
i laget, och just som han kommit
nedom backen, gick släen i skaka-
len som satt i drägen. På den tiden
kände alla med dräg om vintern
måga kälkar fanns ej. I sänder nu
var det ju omöjligt att färd så
lång. Men bonden från Klauvön
var strax villig att hjälpa honom.
Nu var det ju sedvanan att den
som gjorde käre hjälpe skulle
bejuda ganska rikligt med stark-
vara så även denna gång.
Så som man måste stanna
här så innan man kände i-
från de båda andea fick brän-
vinsflaskor gå runt för att
en var skulle få som man

plågade kalla tummasups: Sedan
när de komna till platsen med
sina lass. Och oxarna fått lite
hå bögade man att kalasa
så det var ingen som lade mår-
ke till att Gven i fagra bårer
ej var med. Men när den andre
bonden från samma lag kände
han på natten kättade han
hannan där. Men på kvällen
och natten efter kände man
Gven rapa på hjälps. då sade
hans granne vilken bodde
satt nära mardplatsen. Gven
bara vänta tills i morgon bit-
tida, då skall jag sätta upp
ett karr för dig. Där efter blev
allt lyst. Grannen gjorde såsom
han

sagt och det är aldrig någon
som härt något jämförande där.
Men värfar man kastar till någon
är detta, man har att den där
liksom har makt, så att man
skall liksom bli dka därmed
att man kastar något till
någon då man går förbi.
Men det var på den tiden då
måsten alla värfande gick
något sådant har man ej till
till i vårt juktande tidvarer.
Något straff blev det ej för
Ankan sade jag ställer honom
under Guds dom. Men efter
endast ett år dog han man
sade att han fædes bort.
Guds dom är tryckande sade
han

Gärnmaedare, här sade man själspil-
ling. Något djupare plågade man
~~att~~ alltid att grava graven, att därmed
liksom säkras de skulle stanna
däruti, så och att sådana gravar skul-
le kyrkavacktmästaren själv igen-
mylla, då däremot de andra dödas
gravar det så kallade likbegenet var
skyldiga att ikläta. Ett alment
talesätt, ja jag eller vi skall komma
på begäring, ja att hjälpa
till så att han kommer i jorden.
(Eller då en som ämnade gifta sig med
en enda och då denna ej ville låta honom
bli en medelt sitt namn i Kåpobrevet
"Gärapperen" komma i jorden delaktig
i fastigheten. Beklagade sig ofta på detta
svar, ja om jag lever efter dig, så skall

du får komma 3 aln i jädd det lärar jag
gläpsad. Men här på aften var det
stor skillnad på själuspilling och
de som dött naturligt. En sådan som
lagt sitt lin själu, får dena pirk ej
kyrkaklackarna lyda då de bäras
upp till gravnen, desapingo ej heller
läsas genom grändarna. Utan lyf-
tas över ringmuren till kyrkogården
Ej heller pinga de begravas var som
hålst ej ens i hängen. Utan på en
där får särskild avsedd plats på
kyrkogården, benämnd själuspillings-
härnet. Det härnet är mestadels i
det Lydåstra. I Ekeryds by i Himmelp
var en lände vid namn Johan, hans
enka Benedickta sade för Joans ska
klackarna gå när han bärar upp så

blev även då kyrkherde. G^äst^{er}and
påbjud att det skulle ringa helgen
söndag efter kl. 4 em. och då passade de
i Ekebyd^{va} att lyfta den d^äde Johan
över kyrkan. men anner fick
som sagt detta ej gå. Att de döda fingo
något åtkänt och dricka i falu an
beänvin är en ganska gammal sed.
för min far har antalat att när som
genom den till Helsingby nya kyrka
grävdes fann man flera gravar var
innan döme var väl bibehållet och
där var små flaskor med en vatt-
tenfärgad vätska, men byggmästa-
re Håkansson tog alltid dessa flaskor
själv. Han sade det var beänvin. detta
bedde man att de döda kunde få and-
vändning för på den andra sidan.

Bunda Lärken har jag ej hört men
likka denne, var det en man vid
namn Magnus Svensson. I dagligt
tal kallad för Magnus på slamm men
så heter än i dag platsen där hans
gård varit. Denne Magnus sysslade
även med att mala korn bådte
vid Gårds Lärken och där hade
han som sagt kvarn. En kväll på
härskanten var där några som skul-
le hämta sin mald på den tiden
plagade man att lära till kvarn.
I lagert var någon som ej fått ma-
let utan Magnus håll på därmed.
Ett tag så stannade vattenhjulet
då kunde ju kvarnen ej gå. Valfar
bändermålarna färdade och med
Magnus i teten, rusade ut, Men vad

fick man väl ej se jo själva Vårken
springande på skuldrarne till vatten-
hjulet, "Heurku hurku" sade
Magnus på det viset. Och skynda-
de sig in i stugan där gummor
och kären satt i ångest över att
nu bleck det penningutgivning
för far. Men Magnus fick tag i
penningpungen, tog därur en fyra-
styver (två öre) skyndade sig ut
sprang ned till vattenhjulet kas-
tade fyrastyverer direkt i vatt-
net. I det samma satte hjulet
med kvasterarna i sin van-
liga tack. Men bänderna blevo
ganska håsna. Ja måste "mota"
blidka Vårken. By annars hade
jag stått där så grannes sade
Magnus

Sin Mästar Johannes Nilsson.
Omtalade flera gånger vad jag här
vill meddela. Mästar var man
färr i tiden kallade "Knalle".
Under en 15 års tid bedrev han
denna ärelse, och gick framgångsrik
till gäld. Bland andra platser
besökte ofta Vittskärde gälds
med alla dess många ärenden-
saker och kypare. Bland dessa
fick han ofta hära detta, ja nu
är det inte färligt här. Men du
skulle varit här färr i tiden du
kunde du fått "snar" ifall du så
låkade ut för "Storsten" Detta var
benämningen på en mycket stor
vax kall, vilken dätt för en tid
än är. Men ej kunde få någon ro

uti sin grav, Teats att man gjæ-
de alt vad man kunde härjæ.
En gång sade man, hade man
beklagat sig för kyrkogården
denna samlade nia stycken
präster sig själva inberäknad
och en talsdagsmägen. Spak in-
nan salen gick upp. Tågade alla
prästerna till graven läste och
tillsade den døde, i Herren Guds
namn att bli i sin grav,
men intet hjälpte, Det valde
som sett hanen gå omkring på
Kyrkogården, modståsande sitt
"jara lukan" svopningen. En gång
var det två vägfärande som bli-
vit trötta och lagt sig vid vägen
som för att vila, Personerna var

olika långa, en var ganska lång den
andre kort, Best som de låg i halu-
slumrar, fingo de se "Itacekup" komma
de bleva jämfärd men tordes inte
läsa på sig. Men han stannad gick
fram till kackarna, som låttade
sana riktigt, först drag han så
att de bleva lika långa i huvuden
men då skilde det mycke vid
fötterna, så drag han den jämt i
fötterna men då skilde det ansevärt
i huvuden, Det var således omöjligt
att få dess båda kackar jämna.
Detsamma insåg även "Itacekup"
Men sågande till sig själv "En
stacket, och en lång, jag måste gå
hem efter min, Pästalång"
Kackarna som måste vad Pästalång.

var för fär någon ting. Vemligen
en "falotä" (Bila). En sådan hade
Stacetut haft i sitt hem då
han levde. Och med denna äm-
nade han att avrugga den län-
ga så att karlarna bleva lika
länga. Ty dett tyckte han att
passade bäst. Men så snart
"Stacetut" avlägsnat sig, Skyndde
karlarna sig att lämna platsen
springande till byn. Dit komna
med andan i halsen, antalade
de vad de sett och hört. Bysfalket
som visste att Stacetut varit
mycket gynn då han levde, sade
sine emellan, Vi går till Prästen
och här om vi inte kan få gräva
upp den lade, Så skall vi gräva

en grav i kassvägen som går till
byn där man fått sagt och gjort
en del bänder tillstånd de båda
omnämnda kassorna sågades till
Prästgården, Kylkåperden blev be-
tänksam, men även prästerna
hade ju gjort vad de kunnat
men utan något resultat.
Dessför svarade Prästen bänderna
att gåa som dess ånsökte, till
gården kistan med "Stavkist"
upps och förslades till den nya
gravens i vägkorset, Här nedsatte
man kvallevaren, Gravens igen-
skattades gården tillgärnades ty så
gar kulle fick där inte vara. En
grav kunnat på, en på-le av kæn-
en, vilken var 4 alnar lång.

Denne påle nedslags i jorden då
att man sadde att den gick
rakt igenom den dödes hjärta.
pålen nedslags några tum un-
der mackytan. Sedan den
dagen var det icke någon
som hade en att "Glacébrut"
"gick igen" Mafar sade att han
gått många gånger över vägen
där.

Men en gång gick han förbi
en galgbacke där en bliver dömd
att efter halsbaggningen kläda
hjul och stegel. Men detta var
lyskigt hemskt tyckte han
Som vi vet var det ett ondt
stängare ja nedsligare stapp
än halsbaggning!